

EXTRAS

din stenograma ședinței Senatului din 23 iunie 2021

Doamna Evdochia Aelenei:

Bună ziua!

Stimați... stimate coleg,

Declarația mea politică se cheamă „Demografia României, între dramă și nepăsare”.

Începând cel puțin cu anul 2007, Guvernul, Parlamentul și serviciile de informații au primit periodic și constant rapoarte emise de Centrul de cercetări demografice al Academiei cu privire la amenințarea pe care o constituie demografia în plină deteriorare a României, cauzată de prăbușirea natalității și de migrația externă de dimensiuni apocaliptice. În 2009, o comisie prezidențială a declarat declinul demografic și îmbătrânirea populației drept amenințare la siguranța națională.

Te-ai fi așteptat ca situația să determine măsuri drastice și imediate, mai ales că, așa cum spunea fostul cancelar german Helmuth Kohl, schimbările demografice sunt atât de lente, încât riscăm să nu le observăm decât atunci când este prea târziu.

Din păcate, lentoarea acestor schimbări, în rău sau în bine, a avut ca efect și dezinteresul politic al guvernelor: orice măsură ar da rezultate abia dincolo de orizontul unui ciclu electoral, ca atare nu va constitui motiv de autogratulare în următoarea campanie electorală. Așa că... mai bine o amânăm.

Iată doar trei afirmații actuale cu privire la drama noastră demografică:

- România a înregistrat anul trecut cel mai mic număr de nou-născuți vii din ultimii 90 de ani, mai puțin deci decât în vremea războiului;

- populația României va scădea la 13,65 milioane de persoane până în 2070, de la 19,35 milioane de persoane în 2019 și de la 23 de milioane în 1990 – o pierdere de 40% în doar 80 de ani;

- populația rezidentă de vârstă preșcolară și școlară (0 – 23 de ani) este proiectată să scadă, la orizontul anului 2060, cu circa 40%.

Atunci, la ce va mai fi bun programul „România educată”, cui i se va adresa? Cum vor rezolva viitorii conducători coșmarul ecuației „prea mulți dependenți, prea puțini oameni activi”?

E adevărat, perspectiva transformării într-un azil de bătrâni nu bântuie doar România. Toate țările Europei sunt în situații comparabile, chiar dacă mai puțin grave decât România. Găsim însă, chiar în țări apropiate geografic și istoric de noi, o mult mai mare responsabilitate față de viitor.

Din Polonia, spre exemplu, aflăm că Guvernul a lansat, la 16 iunie curent, consultări publice privind proiectul Strategiei demografice 2040. Pentru implementarea strategiei vor folosi fonduri accesate de la UE prin PNRR-ul polonez. Strategia poloneză are ca scop creșterea natalității și atingerea unui echilibru demografic. Vor continua programele realizate cu succes până acum: „500+”, „Cardul familiei numeroase”, „Start bun”, „Bebeluş”.

Nota bene: programul demografic polonez există deja de opt ani și a început să dea primele roade. La fel și cel din Ungaria, unde numărul căsătoriilor s-a dublat, iar natalitatea sporește, lent.

În PNRR-ul românesc nu am găsit nimic pe această temă. Nici n-aș fi putut găsi, pentru că ar fi însemnat să existe mai întâi un interes politic și apoi un plan național de redresare demografică anterior pandemiei. Ambele – lipsă la apel.

Populația tânără, de la care se așteaptă copiii, este o populație eterogenă din multe puncte de vedere: stare economică, preferințe, satisfacerea numeroaselor nevoi ale copilului, opțiuni diferite în formele pe care societatea s-ar cuveni să le acorde familiei tinere și alte criterii. Programe de acest fel nu pot fi concepute și aplicate decât atunci când vor exista cercetări științifice pe eșantioane reprezentative de populație tânără, dar și adultă, care vor evidenția starea economică reală a tinerilor, a tinerelor cupluri, ce fel de asistență preferă pentru a avea copii. Vom putea astfel înțelege ce se află în spatele deciziilor sutelor de mii de cupluri de a nu avea copii, ca decizie fermă, și în spatele deciziilor de a avea un singur copil ale altor sute de mii. Fără modificări în astfel de decizii șansa redresării natalității este iluzorie.

Dar strategiile politice nu se fac pe genunchi și nici în timpul scandalurilor politice, ci necesită colaborare transpartinică, profesionalism, și nu politicianism, o înaltă profunzime de spirit a celor care sunt puși vremelnic în fruntea națiunii. Până acum n-a fost cazul, iar acum nici atât: Guvernul refuză, în mod repetat, fie și să majoreze alocațiile de stat pentru copii. E adevărat că aceasta n-ar constitui baza unei redresări, în schimb refuzul este un semnal foarte clar în ce privește dezinteresul actualei coaliții de guvernare pentru drama țării pe care au jurat să o servească.

Rezultatele sunt cele pe care le vedem și care transpar din cifrele sumbre de mai sus și din semnale precum apropiata majorare a vârstei de pensionare, pe care Guvernul încearcă să o instituie pe ascuns, fără consecințe politice dezastruoase. Pensionarea mai târziu este unul din semnalele metastazei care a cuprins demografia românească, este o măsură atât de dureroasă, încât, dacă ar fi existat o altă posibilitate pentru evitarea intrării în colaps a bugetelor de asigurări sociale și de sănătate, s-ar fi apelat la aceea.

Într-adevăr, România are nevoie urgent de o politică demografică, poate chiar după modelul polonez. Dar, mai înainte de aceasta, are nevoie de alți conducători. Pe agenda viitorului președinte, a următorului guvern ar trebui să se afle, la loc de frunte, problema demografică a României, pentru ca, deși bomba nu mai poate fi dezamorsată, cel puțin explozia care se produce chiar acum să nu distrugă cu totul națiunea română.

Vă mulțumesc. *(Aplauze.)*

Parlamentul României
Senat

Demografia României, între dramă și nepăsare

Începând cel puțin cu anul 2007, Guvernul, Parlamentul și serviciile de informații au primit periodic și constant rapoarte emise de centrul de cercetări demografice al Academiei cu privire la amenințarea pe care o constituie demografia în plină deteriorare a României, cauzată de prăbușirea natalității și de migrația externă de dimensiuni apocaliptice. În 2009, o comisie prezidențială a decretat declinul demografic și îmbătrânirea populației drept amenințare la siguranța națională.

Te-ai fi așteptat ca situația să determine măsuri drastice și imediate, mai ales că, așa cum spunea fostul cancelar german Helmuth Kohl, schimbările demografice sunt atât de lente, încât riscăm să nu le observăm decât atunci când este prea târziu.

Din păcate, lentoarea acestor schimbări în rău sau în bine a avut ca efect și dezinteresul politic al guvernelor - al tuturor, practic, guvernelor de după 1990: orice măsură ar da rezultate abia dincolo de orizontul unui ciclu electoral; ca atare, nu va constitui motiv de auto-gratulare în următoarea campanie electorală. Așa că mai bine... o amânăm. Și amânate au rămas până azi, iar situația s-a agravat.

Iată doar 3 afirmații actuale cu privire la drama noastră demografică, culese din rapoartele Academiei sau ale Comisiei Europene:

*România a înregistrat, anul trecut, cel mai mic număr de nou-născuți vii din ultimii 90 de ani, mai puțin, deci, decât în vremea războiului.

*Populația României va scădea la 13,65 milioane de persoane până în 2070, de la 19,35 milioane de persoane în 2019 și de la 23 de milioane în 1990. O pierdere de 40% în doar 80 de ani.

*Populația rezidentă de vârstă preșcolară și școlară (0-23 ani) este proiectată să scadă, la orizontul anului 2060, cu circa 40% față de anul 2015, la care se adaugă scăderea dintre 1990 și 2015, de circa 25%.

Atunci, la ce va mai fi bun programul „România educată” (presupunând că acesta se va concretiza vreodată în ceva) și cui i se va mai adresa? Cum vor rezolva viitorii conducători coșmarul ecuației „prea mulți dependenți, prea puțini oameni activi”?

E adevărat, perspectiva transformării într-un azil de bătrâni nu bântuie doar România: toate țările Europei sunt în situații comparabile, chiar dacă mai puțin grave decât România. Găsim însă chiar în țări apropiate geografic și istoric de noi o mult mai mare responsabilitate față de viitor.

Din Polonia, spre exemplu, aflăm că Guvernul a lansat la 17 iunie curent consultări publice privind proiectul Strategiei Demografice 2040. Pentru implementarea strategiei vor fi folosite fondurile accesate de la UE prin PNRR-ul polonez.

Strategia poloneză are drept scop creșterea natalității și atingerea unui echilibru demografic. Vor continua programele realizate cu succes de până acum: 500+ (alocația acordată pentru fiecare copil, de 500 de zloți), Cardul Familiei numeroase (card de reduceri considerabile la o gamă vastă de produse alimentare și nealimentare, care este acceptat în majoritatea rețelelor comerciale); programul „Start bun” („Dobry start”) constând într-o alocație de sprijin pentru toți elevii la începutul anului școlar, „Bebelusz+” (construirea de noi creșe și grădinițe). Urmează să fie implementată și o nouă lege care va crește asistența statului pentru familii, și anume, la nașterea fiecărui copil, familia va primi suma de 12.000 zloți pentru fiecare copil. Guvernul polonez, mai aflăm, propune introducerea unor soluții pentru a spori flexibilitatea și stabilitatea muncii, în special pentru femeile însărcinate și mamele copiilor care au vârsta de până la 4 ani. Se va încuraja munca la distanță, iar angajatorii vor fi obligați să păstreze locul de muncă al părinților.

Nota bene, programul demografic polonez există deja de circa 8 ani și a început să dea primele roade. La fel și cel din Ungaria, unde numărul căsătoriilor s-a dublat, iar natalitatea sporește - lent.

În PNRR-ul românesc nu am găsit nimic pe această temă. Nici n-aș fi putut găsi, pentru că ar fi însemnat să existe mai întâi un interes politic și apoi un plan național de redresare demografică anterior pandemiei. Ambele - lipsă la apel.

Consultat recent cu privire la motivele pentru care România nu a avut niciodată o strategie demografică după 1990, profesorul Vasile Ghețău, directorul Institutului de Cercetări Demografice al Academiei Române, a răspuns astfel:

„Populația tânără, de la care se așteaptă copii, este o populație eterogenă din multe puncte de vedere: stare economică generală a părinților diferită (stare transmisă în diverse forme copiilor la căsătorie și după); venituri diferite; preferințe în ierarhia satisfacerii numeroaselor nevoi ale copilului; opțiuni diferite în formele pe care societatea s-ar cuveni să le acorde familiei tinere și alte criterii. Programe de acest fel nu pot fi concepute și aplicate decât atunci când vor fi efectuate cercetări științifice pe eșantioane reprezentative de populație tânără, dar și adultă, care vor evidenția starea economică reală a tinerilor, a tinerelor cupluri, ce fel de asistență preferă pentru a avea copii – doar de natură financiară, combinații de stimulente financiare și servicii adresate copilului și familiei cu copii, facilități la cumpărarea locuinței prin credite avantajoase și reducere ratelor la venirea copiilor, creșă și grădiniță pentru toți copiii, școală cu asigurarea mesei calde și activităților de după școală, servicii medicale de calitate, colonii de vacanță, altele. Vom putea astfel înțelege ce se află în spatele deciziilor sutelor de mii de cupluri de a nu avea copii, ca decizie fermă, și în spatele deciziilor de a avea un singur copil ale altor sute de mii, mai multe. Fără modificări în astfel de decizii șansa redresării natalității este iluzorie.”

Deși le-au fost aduse la cunoștință în mod repetat, așa cum am afirmat la începutul declarației mele politice, cel puțin în ultimii 15 ani, aceste principii imperative le sunt, dacă îmi permiteți jocul de cuvinte, complet străine guvernanților noștri. Nimic nu a fost nici măcar demarat, dar să fie încheiat și apoi pus în practică!

Dar strategiile politice nu se fac pe genunchi și nici în timpul scandalurilor politice, ci necesită colaborare trans-partinică, profesionalism și nu politicianism; o înaltă profunzime de spirit a celor care sunt puși vremelnic în fruntea națiunii. Până acum n-a fost cazul, iar acum... nici atât: Guvernul refuză în mod repetat fie și să majoreze alocațiile de stat pentru copii! E adevărat că acestea n-ar constitui baza unei redresări, în schimb refuzul este un semnal foarte clar în ce privește dezinteresul actualei coaliții de guvernare pentru drama țării pe care au jurat să o servească.

Rezultatele sunt cele pe care le vedem și care transpar din cifrele sumbre de mai sus cât și din semnale precum apropiata majorare a vârstei de pensionare, pe care Guvernul încearcă să o institue pe ascuns, fără consecințe politice dezastruoase (pentru ei). Pensionarea mai târziu este unul din semnele metastazei care a cuprins demografia românească: e o măsură atât de dureroasă, încât dacă ar fi existat o altă posibilă pentru evitarea intrării în colaps a bugetelor de asigurări sociale și de sănătate, s-ar fi apelat la aceea!

Într-adevăr, România are nevoie urgent de o politică demografică, poate chiar după model polonez.

Dar mai înainte de aceasta, are nevoie de alți conducători. Pe agenda viitorului președinte și a următorului guvern ar trebui să se afle, la loc de frunte, problema demografică a României, pentru că deși bomba nu mai poate fi dezamorsată, cel puțin explozia care se produce, în slow-motion, chiar acum, să nu distrugă cu totul națiunea română.

Data

Senator.

Evdocija/Aelenei

23.06.2021